

Дата: 15.09.2023

Урок № 7-8

Тема: Гійом Аполлінер (Вільгельм Альберт Володимир Олександр Аполлінарій Костровицький, 1880 – 1918). «Зарізана голубка й водограй», «Міст Мірабо». Тема кохання і часу у вірші «Міст Мірабо». Верлібр у творчості Гійома Аполлінера.

Мета: допомогти учням з'ясувати етапи життя й творчості поета, його естетичні погляди, риси модернізму й авангардизму, поширити відомості про засади кубізму, кубофутуризму в творчості Г. Аполлінера та його зв'язок з поезією; розвивати навички виразного читання, аналізу ліричних текстів, висловлення своїх уподобань і вражень; виховувати гуманістичний світогляд, несприйняття війни та розбрату між людьми;

Матеріали до уроку:

Епіграф:

***У пошуках щастя не заважає час від часу
робити паузу і просто бути щасливим.***

Г. Аполлінер

З давніх давен людина мріяла про щастя. Заради того, аби стати щасливою, вона здатна на подвиги, рішучі кроки, інколи, на необдумані вчинки. З минулого до нас дійшло чимало імен, які заради цього відчуття покидали рідний край, йшли на війну, зраджували Батьківщину, відмовлялися від релігійних переконань тощо. Але кожен з них мріяв про своє, тільки своє омріяне щастя: бути коханим, мати поруч вірних друзів, уміти відстояти мир у країні, хтось бачив щастя у родині, а хтось у мандрівках, за спостереженням навколишнього світу. Кожен проходить свій шлях, здобуваючи те, чого прагне, зупиняючись на тому, чого досягнув.

Саме про це наголошував відомий французький поет ХХ століття Гійом Аполлінер. Він вважав, що ***«у пошуках щастя не заважає час від часу робити паузу і просто бути щасливим»***.

Сам Аполлінер мав неординарну вдачу. Його сучасники бачили в ньому як розмах почуттів і думок, так і вразливу душу, як товариськість так і глибоку самотність, наївність у спілкуванні та схильність до непередбачуваних витівок, жартів та коміксів. Все це йому дала доля, яка, нажаль, чи на щастя, зробила його таким, яким він представ перед читачами. Скажімо словами самого поета: ***«доля мене втягувала у такі пригоди, які, попри все, мені до душі, - я вмю радувати людей і добре це усвідомлюю»***. Та чи не щастя в тому,

щоби радувати людей і бути при цьому щасливим? Варто при цьому додати, що шлях Аполлінера тотожний висловлюванню «через терни до зірок».

Творча вдача Аполлінера була сповнена суперечностей, містифікації, постійним визначенням самоидентичності, пошуками власного поетичного шляху крізь мистецтво та бачення нових форм образного відтворення оточуючого середовища в цілому й, зокрема, через образотворче, випробуваннями через кохання та війну. Саме ці та інші моменти з життя

Що ж тут можна сказати!? Людина може бути щасливою, впевненою, потрібною світу, обожнюваною митцями, прославленою нащадками, сучасними читачами! Таким був Вільгельм-Альберт-Володимир-Олександр-Аполлінарій Костровицький (Гійом Аполлінер). Деталей і таємниць в біографії митця дуже багато. Не одне покоління досліджувало його долю. Але найкращим для нас-читачів буде спадщина самого Аполлінера.

Отже, він –відомий французький поет польського походження, художник, критик, провідник авангардної паризької літератури (член руху кубістів і футуристів). Натхненник сюрреалізму.

Аполлінер і сюрреалізм.

Термін «сюрреалізм», який є однією з «емблем» літератури ХХ ст., увів до широкого вжитку саме Гійом Аполлінер. «Сюрреалістичною» він назвав свою п'єсу «Перса Тересія» (поставлена 1917 р., видана 1918). Після цього цей термін був підхоплений митцями, критиками, науковцями і взагалі широким загалом.

Аполлінер став теоретиком сюрреалізму. Цей термін належить саме йому й означає «надреалізм». Гійом закликав поетів бути Ікарами, поводитися суспільства. Він вважав, що необхідна боротьба зі старими поетичними штампами, творення несподіваного. І обов'язково експериментувати.

Поет-лірик залишив декілька збірок своїх віршів. «Надреальність» поезії Аполлінера виявляється в сюжетах, образах, самій будові віршів. Через зорові образи він прагне розкрити внутрішній світло, почуття. Ці образи абі нанизуються одного інший. Усе, що бачить співає, підкоряється його внутрішньому ритму, а реальність стає «новою реальністю», чи «надреальністю».

Ось, наприклад:

Йдуть вівці йде сніжок лапатий

Чи то срібло чи то руно

Йдуть по вулиці солдати

Чом просто немає недавно

Мені це змінне серце матір («Марія»)

Народився 26 серпня 1880 в сім'ї польської аристократки та італійського офіцера, був хрещений як Вільгельм Аполлінарій Костровицький. Дитинство Аполлінер провів в Італії, навчався в колежах Монако, Канн і Ніцци, в 1899 переїхав з матір'ю до Парижа.

З 1902 почали виходити в світ його твори під псевдонімом Аполлінер. Деякий час працював учителем, потім цілком присвятив себе літературі.

У 1910-і активний публіцист: хронікер в «Меркюр де Франс», критик в «Парі-журнальних»; в 1912-1913 з Андре Біллі редагував журнал «Суаре де Парі», писав про сучасного живопису: «Художники-кубісти». Підтримував дружні стосунки з художниками Пабло Пікассо, Андре Дереном, Франсисом Пікабія, Моріс де Вламінк і Анрі Руссо.

У 1907 познайомився з художницею Марі Лорансен; до 1912 знаходився з нею в любовному зв'язку. Напередодні Першої світової війни Аполлінер передбачав, що гряде «час революцій». У війні він бачив безглузде знищення людини людиною, але в 1914 добровольцем вступив у французьку армію: прагнення звільнити Польщу – одна з причин цього рішення. Аполлінер став засновником терміну – сюрреалізм.

Перші військові вірші, адресовані «прекрасній дамі», в традиціях куртуазної лірики, забарвлені войовничим презирством до ворога (збірка «Послання до Лу», 1915, вид. 1955). Але Аполлінер створив і ліричну хроніку трагічного сприйняття війни («Каліграмми. Вірші Миру і Війни. 1913-1916», 1918). Перша поетична збірка Гійома Аполлінера називалася «Бестіарій» (з латинської означає – «звір», «тварина») Перебуваючи на фронті, 17 березня 1916 Аполлінер був поранений у голову осколком снаряда; в травні переніс трепанацію черепа. Восени 1918 Аполлінер, ослаблений операцією, помер 9 листопада 1918 року від іспанського грипу під час його епідемії. Похований на кладовищі Пер-Лашез у Парижі. Гійом Аполлінер розробляв жанрову форму поезії – каліграми.
Джерело: <https://dovidka.biz.ua/apolliner-biografiya-skorocheno/>

Спадщина Г. Аполлінера. Робота із документами.(Веб-ресурс
<https://www.slideshare.net/ssuser0c1ee5/ss-69808822>

(стор. 4,5))

- У 1911 році вийшла друком його перша поетична збірка *"Бестіарій, або Кортєж Орфея"*, до якої увійшли римовані, переважно присвячені тваринам чотиривірші. (ст.4)
- *Збірка «Алкоголі» (1898-1913)*. Свою першу велику поетичну збірку спочатку Аполлінер хотів назвати збірку "Вода життя". Але зміна назви на "Алкоголі" робила поета немовби спадкоємцем теми сп'яніння, розвинутої А. Рембо. У контексті поезії Аполлінера алкоголь поєднується з вогнем і прометеївським началом ("І життя наче спирт полум'яний ти п'єш"). Назва натякала на п'янку реальність "нового світу", на його технізованість і стрімкий темп життя. П'ятдесят поезій позначені деяким впливом футуризму.

Перша поезія, *"Зона"* — гімн Ейфелевій вежі і великому місту — була сприйнята як своєрідний маніфест сучасної лірики: речі і думки, реальність, почуття і картини сну сплітаються тут в єдине ціле. Більшу частину збірки складають символістські і романтично-символічні вірші, а також поезії, у яких чутно відгомін народних пісень.

Найвизначнішими у збірці є вірші *"Зона"*, *"Міст Мірабо"*, *"Кортєж"*, *"Мандрівник"*. (ст. 5).

- *Збірка "Каліграми. Вірші Миру та Війни"* (1918) .Остання поетична збірка "Каліграми. Вірші Миру та Війни", видана за життя митця, присвячена пам'яті друга-поета, літератора Рене Даліза, вбитого на фронті 1917 року.

"Каліграми" складаються з шести розділів і містять 84 поезії. Розділивши книгу на шість частин за хронологічним принципом, Аполлінер ніби підкреслив, що "Каліграми" - ліричний літопис епохи. Послідовність віршів створює щось схоже на проходження кіл пекла, яке завершується коротким оптимістичним апофеозом з кількох звернених у майбутнє віршів 1917-1918 років.

Вірші, що увійшли до збірки,— зразок аполлінерівського поетичного експерименту: частина віршів видрукована у вигляді «ліричних ідеограм» чи «каліграм», тобто таким чином, щоб їх текст утворював графічний малюнок (будинок, зірку, лінії дощу).

Робота над твором «Міст Мірабо». Виразне читання. Аналіз поезії.
 Прослуховування https://www.youtube.com/watch?v=5HpWUo_zZA

1) Заповнення учнями таблиці (заготовка учителя)

Назва	«Міст Мірабо»
Автор	Гійом Аполлінер
Збірка	«Алкоголі. Вірші 1898-1913 р.р.»
Жанр	Ліричний вірш
Стиль	Кубофутуризм
Тема	Кохання, що минає і швидко спливає
Ідея	У вірші відтворений не лише сум розлуки, а й роздуми поета про саме життя, про плин часу
Мотив	Утвердження вічного життя, цінності людського «я»
Проблематика	Кохання, життя та смерть, тлінність і вічність, існування особистості
Провідні образи	Міст Мірабо-образ, що не змінюється, на відміну від інших, символ кохання, символ вічного, непідвладного часу
Художні засоби	Антитези, паралелізм, рефрен
Особливості вірша	Вірш без розділових знаків

2) Створення асоціативного ланцюжка. (На дошці картинка. Завдання: написати на стікерах асоціації, що виникли після прочитання вірша)

Сум – біль – розлука – щем душі – життя без кохання – сподівання - ...

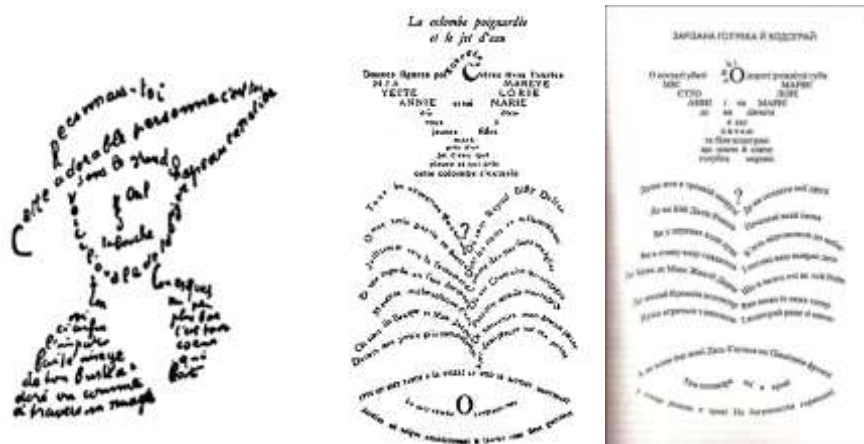
Виразне читання вірша «Зарізана голубка і водограй».

Що може бути страшніше й абсурдніше за війну, коли люди, яких Бог обдарував душею й розумом, починають знищувати один одного. А якщо людина, яка змушена брати участь у війні, до того ж має душу поета, то їй набагато важче жити без кривавого безглуздя, бо її місія - пропустити все через себе, осмислити, а чім розповісти всім про пережите. Французький поет Г. Аполлінер, який був учасником Першої світової війни, враження від воєнних страхіть втілив у фронтових поезіях, які згодом склали «Вірші Миру і Війни». Назва збірки відображає експериментаторство поета у самій формі твору. Аполлінер вважав каліграми одним із найважливіших своїх відкриттів, вбачаючи мій синтез поезії і візуальних мистецтв. Вони є наче мальована поезія: текст будується так, що утворює малюнок того предмета, про який ідеться.

Словник.

Каліграма. Це Слово «каліграма» придумав французький поет Гійом Аполлінер, який частину своїх віршів виконував у вигляді малюнків, що і складені із слів і віршів на певну тему. **Каліграма** — це графічна загадка, яка стимулює образне мислення, розвиває спостережливість і вміння концентруватися.

Верлібр (фр. vers libre — вільний вірш) — неримований, нерівнонаголошений віршорядок (і вірш як жанр), що має версифікаційні джерела у фольклорі (замовляння та інші форми неримованої чи спорадично римованої народної поезії). **Верлібр** є одночасно і ліричним жанром.

1) Аналіз змісту вірша. Тема війни у творі.

3) Евристична бесіда.

- За ким сумує поет?
- Які образи-символи зображені у вірші?
- Що символізує водограй? (символ скорботи, гіркового жалю з приводу передчасно смерті юнаків).
- Зарізана голубка – біль, розтоптана молодість, убиті сподівання.
- Олеандри всі в крові – образи насильства, кривавого безжального світу.

- Сонце ранене – надія на те, що світ ще можна врятувати.

6. Новаторство Аполлінера (повідомлення підготовленого учня)

Гійом Аполлінер на нових естетичних засадах повернув у поезію стихію живого життя, утверджував активно творче ставлення до нього. Аполлінер-авангардист переносить техніку кубізму в поезію, вдихає нове життя у поетичну форму вірша-малюнка. Своє мистецтво називає «новим реалізмом», «сюрреалізмом». Поет відмовляється від розділових знаків. А вживання верлібру було зумовлене прагненням митця наблизити лірику до природного й спонтанного плину життя.

Запис в зошити:

- уведення поняття "сюрреалізм",
- створення каліграм (пошук нової форми),
- подальший розвиток верлібру,
- відмова від розділових знаків.

Фото виконаних завдань надсилати мені на електронну пошту

y.levchuk2976@gmail.com

У темі листа вкажіть ваше прізвище, номер групи та № уроку